

Les imatges que van ridiculitzar un servei públic franquista

Unes fotografies de Salvador Bosch van ser confiscades el 1961 per la Guàrdia Civil i multades pel Govern Civil

Text > JOSEP CLARA, historiador

Fotos > SALVADOR BOSCH, Arxiu Històric de Girona

L'any 1961, el fotògraf Salvador Bosch Cornellà, natural de Sant Hilari Sacalm i conegut arreu del territori per l'edició de postals, va ser sancionat per l'autoritat governativa, perquè (segons la versió oficial) havia ridiculitzat un servei públic. Havia retratat

un cartell que denunciava irònicament el mal estat d'una carretera i en va difondre les imatges. A més de la multa, li confiscaren els negatius. Ara podem recuperar aquelles imatges i certificar les dimensions inaudites de la repressió i la censura franquista.

A mitjan juliol de 1961, Salvador

Bosch Cornellà, ben conegut a Sant Hilari Sacalm i practicant de la fotografia de ben jove, va observar un cartell col·locat al quilòmetre 24 de la carretera que, des de la capital de les Guilleries, baixa cap a Arbúcies. I, com a persona atenta als esdeveniments quotidians, s'aturà, espon-

>> Revolt al quilòmetre 24 de la carretera de Sant Hilari a Arbúcies, el 1961.

>> El rètol, que era ben visible i impactant.

tàniament, a retratar-lo després de llegir-lo. Era ben visible i impactant: «Aquí 3.000 hilarienses muertos de pena por el estado de esta carretera en 1961». La imatge i la inscripció li havien fet gràcia, perquè era una cosa inhabitual i irònica en aquell indret, a diferència del conegut mal estat de la via de comunicació.

Va retratar el cartell des de cinc distàncies diferents i en va positivar les còpies corresponents. Els clients de la botiga adquiriren una vintena d'aquelles fotografies. El fet es va saber i la Guàrdia Civil va intervenir en l'afer. El caporal primer de la Benemèrita, Vicente Garrote Macias, comandant de post de la localitat, es presentà a la botiga. Ordenà suspendre la venda de les fotografies i s'apoderà de les deu que restaven (adaptades a les mides 9 × 13

«Aquí 3.000 hilarienses muertos de pena por el estado de esta carretera en 1961», deia el rètol fotografiat per Salvador Bosch

i 13 × 18 cm) a disposició de possibles compradors. En confiscà, igualment, els negatius i aixecà acta de l'incident. En els papers que redactà per deixar constància de la intervenció, hi va fer constar que el fotògraf, a l'hora de vendre les imatges, havia actuat professionalment, només en benefici de l'activitat econòmica que li era pròpia, no en un altre sentit, i com a testimoniatge d'un fet curiós. I va relatar que Salvador Bosch no havia pensat en les conseqüències que podria «acarrear en el sentido de crítica la exhibición de las mismas, bien en España o en el extranjero».

500 pessetes de multa

L'autoritat superior, és a dir, el governador civil de la província, rebé notícia puntual de l'actuació repressiva i confiscadora. El representant de la Guàrdia Civil presentà el fotògraf del carrer del Doctor Morales com una persona d'ordre, addicta al règim, religiosa i com un bon ciutadà, que només obrava amb finalitat econòmica i comercial, no per influències polítiques o afany «despreciativo en contra de las Autoridades de la Nación». Però, tot i la bona disposició de la Guàrdia Civil a l'hora de retratar el fotògraf per mitjà de la paraula, el Govern Civil de Girona va creure que havia de sancionar-lo i escarmentar-lo. Es va basar en la Llei d'or-

dre públic de 1959, que reforçava les facultats dels governadors per encarar-se als agents subversius. D'aquesta manera, el dia 13 d'agost de 1961, el governador civil accidental imposà a Bosch una penya de 500 pessetes perquè havia facilitat «la difusión de carteles ridiculizando un servicio público». Certament, la carretera de Sant Hilari a Arbúcies era un servei públic descurat pels que tenien l'obligació de vetllar pel bon estat de la via, però això darrer no es podia dir ni fer-ne broma, encara que fos en un cercle reduït com el de qui adquirí les fotografies curioses del cartell.

La ironia, perseguida

Miguel de Unamuno va sentenciar una vegada, en temps de Primo de Rivera: «Con las cosas de la censura cabría escribir un libro que sería de gran regocijo si no fuese de congojoso bochorno. Lo que sobre todo temen más es la ironía, la sonrisa irónica, que les parece desdenosa. “¡De nosotros nadie se ríe!”, dicen». Es referia a la censura literària. Com que la censura ha estat i és polièdrica, de llavors ençà els llibres s'han multiplicat.

L'exemple protagonitzat per Salvador Bosch Cornellà (Sant Hilari Sacalm, 1925-2021), bon coneixedor del paisatge de les Guàrdies i creador d'una empresa de postals en color, demostra fins on arribava el control administratiu i polític, i la repressió

per descomptat, en temps franquistes, en matèria informativa. També en la pràctica de la fotografia documental, un tipus de llenguatge que no necessita gaire explicació escrita per transmetre un missatge. En el cas present no reculem pas a la terrible postguerra, l'època de l'autarquia, el racionament i l'estraperlo, sinó quan feia més de vint anys del final de l'enfrontament armat i es fomentava l'entrada massiva del turisme.

Perquè el control de la informació, fos de la classe que fos, era el propi de les dictadures.

El governador civil accidental imposà a Bosch una penya de 500 pessetes perquè havia facilitat «la difusión de carteles ridiculizando un servicio público»